

ליליאן ("גיי") קומארובסקה הגיחה מהירססת שחומה ובלחיים לזהטות. בורר שה עיר הולדתה, ירד באותו רגע שלג כבד, ואילו בבית-המלון היסטון בתל-אביב זהרה השמש על ים כחול של קיץ. היו אלה ימים יפים של חורף ישראלי, ואביב היה בליבה. 12 בדצמבר בשנה שעברה היה היום הקודר בחיי, סיפרה השחקנית הפולניה, בת חסותו של ג'ק אייזנר, מי שכתב את הספר הניצול זמתי כוח להסריטו בניצוחו של הבימאי משה מירזחי. ליליאן תופיע בו בתפקיד זעיר (כי רוב שחקני הסרט יהיו נערים ונערות בני 13 עד 15), ואילו מאוחר יותר השנה תופיע בסרט של מיכל בת-אדם. הבימאי אית השראליית מחפשת תסריט שיהלום את דמותה של ליליאן.

"דממה, סכנה, רובים." ליליאן, בת לזוג כוריאוגרפים — אמה רקדה ב"אופרה הפולנית ואחריכך נתפרסמה מאוד בלה סקאלה-מילאנו — גדלה על חלב תיאטרון. במשך שלוש שנים שיחקה בתיאטרון דראמטיציני, תיאטרון פרטרוארי השוכן בארמון התרבות המדע שהוענק לפולין כמתנה מברית-המועצות.

גוסטבאב הולובק, מנהל התיאטרון, היה חבר ביסיים הפולני, ועמד בראש האיגוד של השחקנים. כמהו גם שחקנים בולטים אחרים היו יהודים. אבל הוא היה מן הנוזקים הראשונים של המישטר הצבאי בפולין.

כדי שאנשים לא יתערבו בפוליטיקה, מקשים עליהם את החיים, אומרת ליליאן, "ואז הם כה עסוקים בהשגת אוכל לפיהם, שהתרבות צונחת מאליה."

ליליאן, קאתולית ("חופשייה באמונתה") וראדיקלית בדעותיה הפוליטיות, האתה כיצד נסגר עליה הכלא הרחוני. "שלג, דממה, סכנה, רובים." תיארה את היום המר. "אין טלפון, אין רדיו, אין טלוויזיה, אין חשמל. הצבא הולך ברחוב — הילדים המיסכנים האלה.

"יכולתי להגיד שאני לא רוצה לדבר על פוליטיקה, כי אני שחקנית ולא איש-

שחקנית ליליאן גיי קורסים ביהדות

יות פוליטית. אבל דווקא כאמן לא יכולתי שלא לנקוט עמדה. התחלתי לעבוד בכני סיה, ועימי טובי השחקנים שלנו. אחרים עבדו כמלצרים או כנהגי מוניות. היה זה אבי שאמר לי: עם דעות כשלך את חייבת לצאת מאן."

היא יצאה לפאריס ואחריכך לגניוורק, שם הכירה דרך חברה — שהיתה אהובתו של רומן פולנסקי — את ג'ק אייזנר, שבאותה שעה חשב לעבוד עם פולנסקי. התוצאה: משה מירזחי יביים את הסרט בפולין, בעזרת התעשייה הפולנית. ליליאן יש תוכניות: היא רוצה לשפר את האנגלית ולבסס לה קריירה רצינית. צעד אחרי צעד, לשם כך כבר נרשמה לקורס מתקדם למישחק אצל מרי מקרגוריסטואר, לפי המלצתו של בימאי שעבדה עימו — אנדז'י ואידה. אחרי הלימודים — מחול וכמה קורסים בתולדות היהדות.

פיוט אלים וכואב

נערי הרחוב — מתגלגלים בלי מעש

סאין איש טורח לטפל בהם. אמילו באותם הרגעים שבהם באבנקו מרשה לנערי פסק-נשימה, כאשר הוא משתמש באלגוריה פיוטית פה ושם, מדובר בפיט אלים וכואב, שאינו מניח לצופה לשקוע בשאנונות של יופי. הסרט הזה הוא עדות לתהליך זועתי של חיסול נשמות אנושיות בשיטתיות, כתב-אשמה איום כנגד חברה הכורה בור לעצמה, באדישות מטורפת.

פישוטה (צפון, תל-אביב, ברא-זיל) — זאת התעודה המח' רידה ביותר על מצבו של נוער עזוב בעולם המערבי, מאז מצחצחי הנעליים של ויסוריו דה סיקה ולוס-אולוידאדוס של לואיס בוניואל. כמו בשני המיקרים הקודמים, מדובר בסרט עלילתי, אבל הוא מאמץ סיגנון כמעט תיעודי של בימוי ומרכז בתוכו אוסף של סיפורים אמיתיים, הצורבים את העין והנשמה באמינותם על הבד.

הבימאי הקטור באבנקו השתמש בניצוחו כדי לגלם את גיבוריו הקטנים, המתגלגלים ללא מעש בשכונת-העוני של סרפאלו, כננסים ויוצאים ממוסדות לטיפול בנוער עבריו, שאינם אלא אוניברסיטה לפשע, נתונים תחת מרות אכזרית, אלימה ופושעת של מישטרה ומפקחים מושחתים, מתוודעים אל ההומוסקסואליות, אל הפשע, אל סחר-הסמים ונסילת חיי-אנוש, ועד מחרה אין להם כלל מוצא מתוך מעגל הקסמים שבו הם נתונים.

זה מה שקורה לגיבור הסרט, נער בן 10 בשם פישוטה, וזה מה שקורה לכל ידיו, המעמידים פני קשוחים ואינם אלא קרבנות של הבריונים המבוגרים יותר, הן מן העולם התחתון והן מן המימסד. האפיסודות השונות המשתלבות זו בזו אולי אינן מספקות עלילה רציפה, אבל הן עושות רושם של ניתוחים בתוך בשר חי, החושפים פגיעי-מוגלה

הטובים לטיס

ריצ'רד גיר ולו גוסט: לא יישכחו

לפחות שני שחקנים שלא יישכחו במהרה: ריצ'רד גיר, בתפקיד החניך המרדן, מבצר בסרט זה את עמדתו כאליל-הנערות, ואילו לו גוסט מגלם את סמל המישמעות העסיסי ביותר של השנים האחרונות.

קצין וג'נטלמן (גת, תל-אביב, ארצות-הברית) — את הסיפור הזה סיפרה הוליווד עשרות פעמיים בעבר: הנער משכונת העוני, שלמרות כל המיכשולים שבדרך מצליח להתמודד עם אתגר אדיר — ויכול לו. הפעם, המיכשול הוא בית-הספר לטיס של הצי האמריקאי, שבו דורשים מישמעת-ברזל והתנהגות למופת, שהם כמובן מנוגדים לאופיו של מי שלמד לחיות לפי חוק-הרחוב. יש כאן סמל קשוח שיורד לחיי החניכים, שהם אוסף מגוון של טיפוסים: כאלה שהגיעו לבית-הספר משום שציפו זאת מהם, אחרים שהם הלשים מכדי לעמוד בתנאים; יש בו שחורים שרוצים להשיג מעמד חברתי, ויש גם נערה עקשנית, השואפת להוכיח כי אינה נופלת מן הגברים.

אם בכל זאת, יש כאן יותר מאשר שאבלונה מיושנת בתחפושת של שנות השמונים, זה קודם כל בזכות הבימאי טיילור (כוכב עולה) האקפורד. הקצב, ההזדהות של השחקנים עם הטיפוסים שהם מגלמים וההימנעות מסחיטת דמעות מיותרת, מעורבים במידה לא מבוססת של סארקזם בכל הקשור לאידיאלים צבאיים ראויים לשבח, ויש בו

נקמתה של ד"ר כץ

רוזל זק: מנות של סמים מיהודיה

הסמים שלה הוא מאריאנה כץ, והרושם שמתקבל מן הסרט הוא, שמדובר כאן בנקמת היהודים בגרמנים, כאשר הם נוטלים את רכושם, משעבדים אותם ומשפילים אותם ללא רחם. גם אם היו מיקרים כאלה, וגם אם — כדברי פאסבינדר בראיון — האשמה היא במי שאילץ את היהודים להתנהג כך על-ידי יצירת תנאים חברתיים מסויימים, המסקנה היא בלתי-ימנעת: ידם של היהודים עמוק בתוך ההידרדרות הגרמנית. ומכאן ועד לפרוטוקולים של זקני ציון יש רק צעד קטן.

געגועיה של ורוניקה פוס (פריז, תל-אביב, גרמניה) — ריינר ורנר פאסבינדר זכה בשנה שעברה בפרס הגדול של פסטיבל ברלין על סרט זה, האחד לפני האחרון שהוא הספיק להשלים לפני מותו. זהו פרק נוסף בשיחזור תולדות הרפובליקה הפדרלית הגרמנית שאחרי מילחמת העולט השנייה. ההשראה הפעם באה מגורלה של שחקנית אוסטריית בשם קריסטין סמיץ, שאיש אינו זוכר עוד היום. היא היתה פופולרית בזמן המלחמה, ולאחריה סולקה לחלוטין מן המיקצוע, כרבים מחבריה ששיתפו פעולה, ולו רק פאסיבית, עם הנאצים.

בידיו של פאסבינדר מקבל הסיפור מימד של משל בכמה מישורים. ראשית, זה סיפור של אשה שאיבדה את זהותה. היא אינה עוד מה שהיתה על הבד, אבל גם אינה מסוגלת להשלים עם מה שהיא בחיים. משום כך הידרדרותה לסמים — נושא שהיה מוכר היטב לבימאי שנית — זהו שינוי פני החברה הגרמנית, כאשר סוגל חדש של טורפים מנצלים את ריגשי-האשמה של האומה אחרי השואה. שלישיית, זהו תרגיל מרתק בעשייה קול-נועית שצריכה להיות דומה בכל, מן המישחק ועד התאור, רה, מתנועות המצלמה ועד לצורת הדיבור, לסרטים שעשו בגרמניה בשנות החמישים. ועל אם פאסבינדר מצליח בכל משימותיו האמנותיות, ועל כך קיבל את הפרס, הרי המסר הרעיוני שלו מוטל בספק. שמה של הרופאה המספקת לכוכבת העבר את מנות